Info РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

ROS
Rusínska obroda na Slovensku
Русиньска оброда на Словеньску

založená v roku 1990

č. 16 | ročník VIII. | september 2011

Cena 0,40 €

MÉDIÁ A AKTUALITY 4

Гуманізмус і толеранція в долях Русинів

EXKLUZÍVNE PRE INFO RUSÍN 6

Rozhovor s víťazom reality show Šéfka

| fakty | kultúra | história | aktuálne informácie o Rusínoch a nielen pre Rusínov

| факты | культура | історія | актуалны інформації о Русинах а не лем про Русинів

KALEIDOSKOP MLADÝCH 11

Выслідкы Духновічов Пряшів 2011

Пряшів належав Русинам – Славили свій день

Русины Словеньска і місто Пряшів конечні дочекали ся! По минулорочнім Дні Русинів Словеньска в Пряшові, котрый не міг продовжовати во своїм напланованім проґрамі і мусив быти предчасні закінченый з прічін заплав і евакуацій, як і по тогорочных проблемах з фінанцованьом проєктів з Уряду влады СР, коли мы не могли орґанізовати славности під назвов День Русинів в юні, так як історічні до того місяця належыть, но хоць нескірше, в септембрі, але прецік нам подарило ся зреалізовати прекрасне свято.

▲ *Погляд на масову маніфестацію Русинів в центрі міста Пряшів.*

Петро Медвідь,
Фото автора, сл, рв, і іф.

Русины Словеньска славили свій день в своїм історічнім центрі в Пряшові і ослава то была досправды величезна. Русиньска оброда на Словеньску (дале РОС) як главный орґанізатор, вєдно з орґанізаційов молоды.Русины, котра на цілій акції участнила ся як сполуорґа-

► с. 2

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

GLOSA

о. Франтішек Данцак,
ґрекокатолицькый священик

Знова є септембер, векшына з нас вернула ся з доволенок, діти пришли з вакацій. Зась ожывають вшыткы школы і школьскы заряджіня про тісячі школярів. Зачінать ся школьскый рік. Во выходній церькви є то і зачаток нового церьковоно рока – *Начало індікта.* Слово *Індікт* є латиньского походжіня і значіть выголошіня або наряджіня. Тот быв установеный уж в Старім завіті на вырівнаня дани. Святы отцьови Першого Нікейского собору в 325 р. прияли 1-ый септембер як зачаток церьковного рока і тот датум собі выходна церьков утримала до днесь. Западна церьков славила тот день вєдно з восточнов аж до 1907 р. Од того часу быв зачаток церьковного рока перенесеный на Першу адвентну неділю (на конець новембра або зачаток децембра) і кінчіть ся святом Христа Царя. Церьковный або літурґічный рік є в повнім смыслі слова роком Господа. Не є ідентічным з роком обчаньскым. Його темов є історія спасіня людства, котрой центром є Ісус Христос, наш Спаситель. Час є Божый дар. Господь свойов сотворительсков мудростьов давать нам рік за роком. Хто прийме дар часу од Господа усвідомлено і вдячні, тот мать час жыти про нього і знать час схосновати. Хто хоснує час нерозважні, тот уж не мать час... Зато мы вєдно з Церьквов молиме ся зачатком нового церьковного рока: *Господи вшыткого створіня, во своїй владі часы і роки єсь становив, благослови і тот рік во своїй доброті, сохрани в мірі людей і міста твої, про заступництво Богородиці, і спаси нас.*

Фінанцованя роботы з підпоры Уряду влады СР

І. Бандуріч, Бардійов

Позорні я прочітав выядріня ку теперішньому способу підпоры роботы русиньскых орґанізацій нелем Анны Плішковой в НН ч. 8-9, але і іншых заступців різных орґанізацій. Каждого мерзить роздільованя лем про рік 2011. Фінанцованя народностных меншын треба відіти в цілковім спектрі і я особні віджу множество нероздуманых вопросів. В роздільовані грошей з державной касы є цілый сістем основаный на механічнім приступі, а не хыбує ани велика бірократія. Проблемы я віджу в тім: приділены грошы не мали бы называти ся підпора, бо підпора давать ся лем худобным жобракам. Коли держава мать давати грошы про розвиток культуры народностным меншынам, мав бы по-перше екзістовати закон о фінанцованї народностных меншын, котрый бы мав быти приятый по діскузії з представителями народностных меншын. По друге, нияка державна інштітуція не може механічно приділювати пінязі з державной касы подля ока, або подля того, кілько людей приголосило ся при списованї людей ку тій котрій меншыны. До теперь не є зроблена аналіза сітуації окремых народностных меншын, і так грошы приділюють ся од бучка до бучка. Такый способ роздільованя грошей не є справодливый і сміло можу повісти, же в многых припадах господарило ся і господарить ся лем за ціну вычерпаня грошей і не позерать ся на якость роботы,

► с. 5

► с. 1 **ПРЯШІВ НАЛЕЖАВ ...**

нізатор, Клуб Русинів Словеньска (КРС), як і іншы русиньскы орґанізації зорґанізовала про тот рік День Русинів в Пряшові, на 4-го септембра, котрый кулміновав по двох дньовых ославах

▲ *Отченаш в русиньскім языку котрый прекрасныма міцнима голосами при памятнику А. Духновіча заспівали П. Медвідь, і о. Лапігуска з Меджілаборець (направо).*

в Гуменнім. Може кущіцько зо страхом і обавами орґанізаторы чекали, яка выйде на тот день погода, ці дожычіть достойну ославу, яка была приготовлена в самім центрі міста, ці не будеме мусити пересувати ся до наградных просторів, котры были на каждый случай забезпечены. Але уж в тото недільне рано, коли засвітило солнце і погладкало нас своїм солнечным світлом, мы знали, же того року уж ніч не може перешкодити, жебы Русины не маніфестовали свою екзістенцію і культуру в третім найвекшім місті Словеньска в їх історічнім центрі - Пряшові. Трибуна в місті была приготовлена, автобусы з фолклорістами і участниками помаленькы сходили ся і ославы могли зачати. Уж перед єднов годинов посходили ся участници з різных реґіонів, де жыють Русины і по цілій околиці было чути нашы співанкы допроваджаны гармоніками. Коло пів другой участници, многы в кроях, выбрали ся на першу штацію ослав, котра была при памятнику нашого великана, народного будителя Александра Духновіча, яка находить ся на Духновічовім намісцю. Там уж достойно зачав пєтный проґрам на зачатку котрого, за великой участи притомных зазвучав Отченаш в русиньскім языку (позн. редакції: котрый прекрасныма міцнима голосами заспівали Петро Медвідь, редактор Інфо Русина і о. Лапігуска з Меджілаборець). Потім ухопив ся слова тот найглавнішый, предсідатель РОС Владимір Протівняк, котрый участників привитав і пояснив, яке велике значіня мать тот день про нас. По його приговорі на тему русинства, потребы хоронити і важыти собі своє коріня, котры суть нам даны од Господа Бога, высловив ся православный

▲ *Сестры Черевковы з Рокытовець, пришли тыж за меджілаборецькый реґіон поздравиты пряшівску публіку.*

духовный отець Петро Савчак з Варадкы, бардійовского окресу. Славностный акт продовжовав Молитвов за русиньскый народ,

▲ *Погляд на выступ ЖСҐ зо Шарішского Ястрабя, котре пришли пряшівске публікум поздравиты в тіпичных крюях характерізуючі їх реґіон.*

▲ *Першый справа православный духовный отець Петро Савчак, коло нього Н. Коневал, молоды фолклорісты з ФК Рутенія з Братіславі і членкы ФК зо Шарішского Ястрабя.*

яку по-русиньскы помолив ся ґрекокатолицькый священик о. Володимір Лапігуска, з Меджілаборець, член Общества св. Йоана Крестителя. Сімболічне стрітнутя коло нашого найвекшого будителя закінчів стишками Миколай Коневал, русиньскый поет з Камюнкы. Потім уже была приготовлена Дыхова музыка з Чех, котра была гостьом Дня Русинів і мы могли сміло выбрати ся до міста, де на нас, але і вшыткых заінтересованых, або нагодні ідучіх Пряшівчанів чекав богатый русиньскый культурно-сполоченьскый проґрам.

А вірьте, же Русины дали о собі дость знати. Хвала Богу, уж не жыєме в часі, коли бы мы мусили скрывати ся, ганьбыти ся за своє, або бояти ся приголосити ся к русинству. А так і участвуючі по пути до центра міста своїм кройованым маніфестом за голосного звуку Дыховой музыкы ОУШ Нємчіце над Ганов, котра пришла Русинів на Словеньско підпорити за прекрасных тонів нашых співанок, котры русиньскы фолклорісты черяли з дыховков, давали ясні знати на каждім метрі свойого маніфесту, каждому уху і оку, котре на уліцях в тім часі находило ся, же мы ту, же мы іщі не вымерли і маме надію, же оброджуючій процес, котрый зачав ся по 1989 р. принесе і теперь при результатах списованя людей з 2011 р. свої плоды. А маме і прічіну, про котру можеме надіяти ся. Бо меджі участниками было відіти много молодых людей, потенціалных продовжователів русинства, молодых фолклорістів, котры мають про русинство запалены свої великы сердця. Маніфестація была реально гоносна. За парібками, котры несли заставы Европской унії, Словацькой републікы, Світового конґресу Русинів наслідовала великоліпна дыховка і за ньов велике множество нашых людей і нашых фольклорістів. Через Пожярницьку і Флоріанову уліцю помалы Русины приходили до центра міста, котре перешли по обидвох боках ціле місто - од сохы Хріста при „Троїці“ аж по велику трібуну, яка стояла на Главній уліці при Людовій банці. Там о третій годині, пресні подля плану, зачав ся культурный проґрам, котрый такого характеру одбывав ся історічно по-першый раз в самім ценрті міста Пряшів. На Русинів в місті уж чекало много людей в публіці, нелем домашні Русины, але і Словаци, котры мають ку нашій культурі позітівне одношіня, много зведавых, котры лем нагодні переходили в тото недільне пообідя через місто і хотіли знати, што властні в місті робить ся. Славностный ґалапроґрам, котрый модеровав Мартін Караш, предсідатель Світового фора русиньской молодежі, одштартовав выступліньом дыховой музыкы

▲ *Погляд на атмосферу Дня Русинів в Пряшові.*

з ЧР , по якій участників поздравив предсідатель РОС Владимір Протівняк і підпредседа Світового Конґресу Русинів Микола Бобинець з України. Але то не быв послідній загранічный гость ґалапроґраму, бо підпорити Русинів, а тыж одпрезентовати свою оріґінальну культуру пришли і французьскы Оксітанчани, МСҐ під назвов Semiac en Bigórra, з департменту Вышніх Піреней, котры тыж, як мы Русины, жыють во Франції без свойой державы. В публіці было тыж много вызначных гостей. Окрем функціонарів РОС пришли на День Русинів і порадця підпредсідателя Влады СР про народностны меншыны і людьскы права Йозеф Шволік, Мілан Піліп, предсідатель комісії про русиньску народностну меншыну, заступця ПСК Юрій Латта, предсідатель МО Матиці Словеньской в Пряшові Ладіслав Матіско, посланець Містьского заступництва і говорця Здружіня міст і сел Словеньска Михал Калиняк, приматор сусіднього міста Сабінов Петер Молчан і др. А же то быв реально „Ґалапроґрам“, о тім не мусиме никого пересвідчати, стачіть кідь уведеме хоць лем дакотрых выступаючіх, котры з радістьов пришли за свій реґіон презентовати ся на русиньске свято. В скоро тройгодиновім проґрамі мож было відіти ФК Барвінок з Камюнкы, молодый колектів Рутенія з Братіславы, котрый дійствує під орґанізаційов молоды. Русины - предсідатель м.Р Петро Штефаняк є і умелецькым шефом в тім колектіві, ФК Краснобрідчанка з Красного Броду, молодежницькый ФК Шаріш з Пряшова, котрый про нас приготовив собі пасьмо з русиньскым фольклором і котрый до проґраму забезпечів Клуб Русинів Словеньска, Дуо Сівулькова – Караш, лавреаты співацького конкурзу Співы мого роду, молоденькы сестры Черевковы з Рокытовець, ФК зо Шарішского Ястрабя і т. д. Єдным словом, цілым Пряшовом в тот день звучав прекрасный русиньскый фольклор, нашы звыклости і традіції, і публіка з великым ентузіазмом позерала на якостны выступліня русиньскых умелців. Слово на тій вызначній акції дістав і великый бойовник за навернутя Русинам Руського дому в Пряшові, вызначный русиньскый карікатуріста Федор Віцо, котрый участникам, главні тым незаінтересованым пояснив цілу „нещасну“ сітуацію, котра по судах натягує ся уж цілы рокы. РОС забезпечіла про участників і станок з обчерствіньом, де подавав ся про позваных гостей і выступаючіх ґуляш задарьмо, другый станок приготовив С. Ґіряк, предсідатель КРС. Так што хоць бы в єдно пообіді в Пряшові вызерало як на великім фестівалі русиньскої культуры. Хоць культурный проґрам коло шестой годины вечор закінчів ся завершалныма словами В. Протівняка і многолітійом про русиньскый народ, яке заспівали вшыткы выступаючі на акції вєдно з публіков, іщі довго потім люди меджі собов бісідовали, мали добру дяку а лем помали хотіло ся їм одходити з пряшівского намістя, бо Пряшів в тот день належав їм - Русинам. Были там меджі своїма. Были во своїм історічнім центрі. Чули ся там быти дома. А добре чутя з выдареной акції не мали лем Русины. Обдів і радість з доброй акції нам достав ся і од нерусинів. При станку з пропаґачныма матеріалми о Русинах, котрый тыж забезпечіла РОС, мож было чути і таке: „Kedy bude táto akcia zasa? My nie sme Rusínky, ale veľmi sa nám páči váš folklór a kultúra“, - повіла єдна з двоїці жен, котры были участничками на цілім проґрамі і брожуры о Русинах, написаных по-словеньскы, взяли нелем про себе, але і про своїх знамых. Є міле чути обдівліня од людей, котры не суть Русинами. А коли буде тота акція зась? Віриме, же о рік. Віриме, же уж в юні, як то мало быти і того року. Надіємe ся, же уж без комплікацій, котре нам того року нелем при орґанізовані Дня Русинів, але при дальшых акціях і выдавані нашых новинок приготовив Уряд влады. Тішыме ся на Вас. На вшыткых, на Русинів і на Словаків. На людей, котры важать собі нашу культуру і вдяка котрым робота на такых акціях мать ціну. На конець іщі додаваме, же акція была приготовлена з фінанчнов підпоров Уряду Влады СР - проґрам культура народностных меншын. Сценар і режія проґраму: С. Лисінова, техночно-орґанізачне забезпечіня акції: С. Лисінова, А. Онуфряк і П. Медвідь.

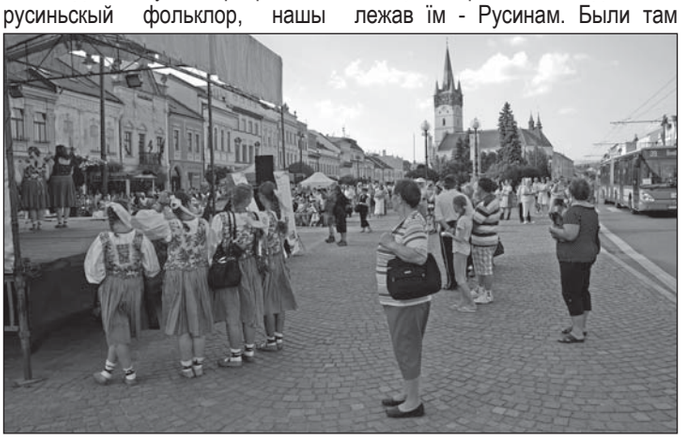

▲ *І не Русины заставовали ся при головной трібуні, жебы вєдно з намы славили наш День.*

▲ *Погляд на публіку святочного Дня, і інформачный панел о Русинах котрый приготовила орґанізація молоды Русины.*

Patria
Slovenský rozhlas 5

РУСИНЬСКЫЙ ПРОҐРАМ

од 30-го септембра до 18-го октобра 2011

30. 9. 2011 – ПЯТНІЦЯ

18.00 – 18.30 Радіоновины

4. 10. 2011 – ВІВТОРОК

18.00– 18.30 Радіоновины
20.00 – 21.00 Радіомаґазин
21.00 – 21.30 Літературна релація: Кадило - репріза
21.30 – 22.00 Музыка народностей

6. 10. 2011 - ЧЕТВЕРҐЬ

18.00– 18.30 Радіоновины

8. 10. 2011 – СУБОТА

18.00 – 18.10 Приповідка: Ґ. Х. Андерсен: О шкаредім качатку
18.10 – 19.00 Радіо молодых
19.00 – 20.00 Радіомаґазин – репріза
20.00 – 20.30 Подобы жывота
20.30 – 21.00 Музыка народностей

9. 10. 2011 – НЕДІЛЯ

7.00 – 8.15 Літурґія ҐКЦ Пряшів
8.15 – 9.00 Музычны поздравы
18.00 – 18.45 Село грать, співать і думу думать
18.45 – 19.00 Музычна релація

10.10. 2011 – ПОНЕДІЛЬОК

18.00– 18.30 – Радіоновины

12.10. 2011 – СЕРЕДА

18.00– 18.30 Радіоновины

14.10. 2011 – ПЯТНІЦЯ

18.00 – 18.30 Радіоновины

18.10. 2011 – ВІВТОРОК

18.00– 18.30 Радіоновины
20.00 – 21.00 Радіомаґазин
21.00 – 21.30 Подобы жывота - репріза
21.30 – 22.00 Ґітпарада русиньскых співанок

Гуманізмус і толеранція в долях Русинів

Sipko J.: *Teotetické a sociálno-komunikačné východiská lingvokulturológie.* Prešovská univerzita v Prešove, Prešov 2011, 320 s.

-пем-, -сіл-

Знамый активіста в нашім руху і універзітный педаґоґ проф. ПґДр. Осиф Сіпко, ПґД. - продекан ФФ ПУ недавно выдав свою нову моноґрафію під назвов Teotetické a sociálno-komunikačné východiská lingvokulturológie. До моноґрафії, яка занимать ся обєктівізаціёв знань о чоловіку через аналізы його языковой комунікації, автор закомпоновав і статю під назвов **Гуманізм і толеранція в долях Русинів.**

Проф Сіпко в моноґрафії так і шыршій фаховій публіці предкладать в словацькім языку основны інформації о Русинах, народі жыючім ціле староча в Карпатах і пояснює історічны факты, котры підписали ся під сучасный стан русиньского народу. Діліня держав по першій світовій войні (выникнутя Польші і Ческословеньска) без акцептації єднотной території, на котрій жыли Русины, якы вдяка тому были розділены меджі дві державы, або нескіршу анектацію Підкарпаття сталіньскым режімом проф. Сіпко называть **„русиньскым Тріаноном."** Найвекшу увагу але посвячує Русинам на Словеньску і пописує мішаня культур Русинів і дальшых народів через знамы фольклорны співанкы, ку чому історічні доходило, вдяка подорожным робітникам або воякам.

В публікації описує Русинів і вызначать їм характерістічны властности, як: скромність, робітність, прятельскість і здатність легко собі набывати і прияти чуджі етнокультурны елементы. Знова **підкреслює, же Русины вєдно з Русами, Українцями і Білорусами суть четвертым выходославяньскым народом з властнов історійов, територійов населеня і языком.** Як сам парафразує, принадлежність ку конкретному народу належыть к нашій фатальній выбаві в духу парафразы: „Кідь солнце світить, то значіть, же дахто потребує його. Кідь я народив ся як Словак, Мадяр, Русин - та тото так мало быти. А свою людьску долю мам наповняти як член того народа," - говорить з любовйов к свойому народу проф. Сіпко. Інтересностьов выдрукованой, одборной моноґрафії є і факт, де автор уваджать індівідуалізованы етнокультурны цінности языків:

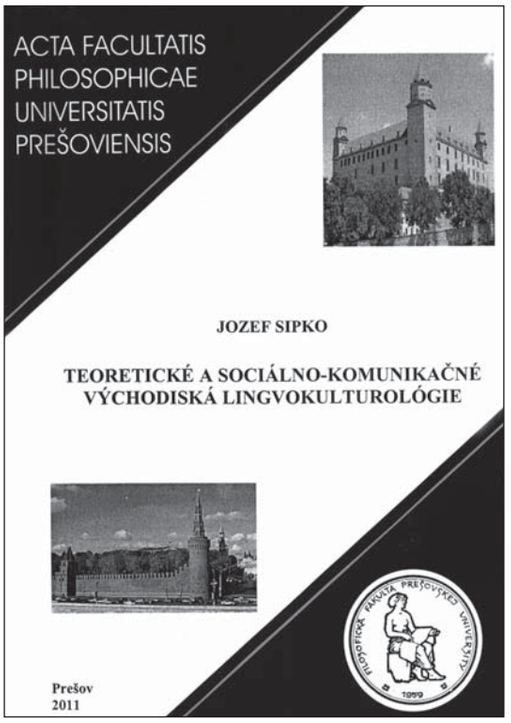

1. вітальны (жывот, здоровя, смысел жывота і т. д.),
2. соціалны (штатут і одношіня чоловіка в конкретній штруктурі, одношіня к роботі, богатство, худоба і т. д.),
3. політічны (слобода слова, уровень законів, політічный сістем і т. д),
4. реліґійны(Господь, віра, спаса, Сын Божый, одпущаня і т. д.),
5. моральны (добро, любов, приятельство, добродительство і т. д.),
6. естетічны (краса, ідеал, гармонія, художня творчость, художній штіл і т. д).

На конець уж лем додаваме, же проф. Сіпко, окрем того, же свої відомости о Русинах в научнім контексті компонує і до одборных статей лінґвокультурології, о жывоті, культурі, но і языку Русинів чітать рефераты на одборных і якостных конференціях в Руській федерації. Професоре, належыть вам за тото сердечна подяка!

Pomenovanie Rusín – Ukrajinec je v rozpore s Pravidlami slovenského pravopisu

A. Kaputa, Svidník

Článok 6 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky znie: „Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk."

V časti VIII. Interpunkcia, 2.9 Spojovník záväzné Pravidlá slovenského pravopisu, pripravené a vydané Jazykovedným ústavom SAV v Bratislave v rokoch 1991 a 2000, stanovujú 19 bodov oprávnenosti písania spojovníka a dva body oprávnenosti jeho nepísania v slovenčine. Pravidlá slovenského pravopisu v bode 2 nepísanie spojovníka definujú takto: „Spojovník sa nepíše: ... v pomenovaniach, v ktorých ide o vyjadrenie bližšieho vymedzenia."

Táto definícia jednoznačne znamená, že spojovník ako interpunkčné znamienko je v pomenovaní Rusín – Ukrajinec, a v jeho derivátoch, vrátane názvu Zväz Rusínov – Ukrajincov SR, v jednoznačnom rozpore s citovanými platnými Pravidlami slovenského pravopisu. Pomenovanie Rusín Ukrajinec je totiž jednoznačne bližšie vymedzeným pomenovaním. Za takéto ho roky, ale aj doteraz, považujú, prezentujú a interpretujú aj všetci jeho užívatelia v Slovenskej republike. Nesprávne ho ale uvádzajú graficky, so spojovníkom, na rôznych nosičoch, vrátane papierových a elektronických. Je to aj v rozpore so Zákonom o štátnom jazyku! Dodávam, že v Poľskej republike sa roky graficky používa pomenovanie Ukrajinci Lemkovia bez spojovníka. Vo veci dlhoročného nesprávneho a nespisovného používania pomenovania Rusín Ukrajinec so spojovníkom zvažujem podania na príslušné sekcie Ministerstva kultúry SR, Ministerstva vnútra SR a na Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave, aby meritórne rozhodli. V súlade so zákonom a platnými Pravidlami slovenského pravopisu!

► с. 1 ФІНАНЦОВАНЯ РОБОТЫ

▲ *На фото автор статя І. Бандуріч і председкыня ДР РОС- В. Юрічова.*

а так страчать ся доцільність на реальну поміч про розвиток культуры той котрой меншыны. Найвеце мене мерзить несправодливість, котра походить з того, же найвысшы інштітуції не пізнають стан і условія роботы окремых меншын. Особні веце як 15 років я жадав, жебы была зробена аналіза каждой меншыны і на основі ньой жебы приділили ся грошы. Розділюєме на основі пізнаня речі, но не робить ся так! Нияк раз не можу быти спокійный з тым, же мадярьска меншына дістала з цілкового розрахунку 4 міл. € суму 2,320.000 €, а русиньска меншына 212.000 €. Мадярьска меншына мать 520.528 жытелів, а русиньска є выказована, же мать 24.201 людей. Тото чісло не може быти реальне зато, бо на 263 русиньскых селах жыє веце як 250.000 людей і реальность є така, же они голосять ся ку іншым народностям, хоць бісідують по-русиньскы, мають русиньскы обычаї і звыклости. Треба тоту реальность аналізовати і гледати причіны, чом Русины і теперь боять ся голосити ку своїм русиньскым коріням. Одповідь є проста. Нашы Русины были страшены, же будуть припоєны ку Україні, же будуть переселены на Україну і же стратять свою словеньску родну землю. На конець, наша русиньска народность не была позволена од ІІ-ой світовой войны аж по 1968 р. Тоты великы раны на нашім русиньскім чоловікови зробили лем велику болість і не кажда болість легко гоїть ся, дакотра тримать і довгы рокы. Дальша реальность є така, же Русины страчали рахунок свойой інтеліґенції, бо множество з них про екзістенчны причіны перешли к Українцям і дальша часть стала ся пасівнов і не анґажовала ся, а ани теперь барз не анґажує ся за русиньскы народны ідеї. І яка сітуація є на нашых селах? Не маме ани одділіня русиньской літературы в окресных бібліотеках, не маме одділіня в Окресных освітных центрах, не маме на селах русиньскы школы, не маме на русиньскых селах русиньскы книжкы і повіджме собі одкрыто, же коли выдавають ся русиньскы новинкы за державны пінязі, мали бы ся по селах дістрібувати бесплатні (так робить і п. Матовіч). Повіджме собі одкрыто, на котры села дістали ся русиньскы книжкы, выданы за послідні 20 років? Скоро ниґде і дакотры авторы за высокы ціны продавали їх сельскым урядам, зреймі друкы, котры не были евідованы. Основнов різницьов меджі мадярьсков і русиньсков меншынов є тото, же мадярьскы села суть добрі забезпечены, мають свої школы, своїх учітелів – орґанізаторів культурных акцій, мають мадярьскы освітны центра, мають книжніці з міліонами выдрукованых книжок в мадярьчіні, мають десяткы новинок, часописів, мають фахівців нелем про розвиток освітньой діяльности, але і про розвиток цілой духовной сферы мадярьской меншыны, мають шыроко фахівску інтеліґенцію і што є основне, мадярьске усвідомліня є незрівнююче протів Русинів, котры стоять на боці свойой народности. На конець мадярьскы села не суть так вылюднены, як русиньскы. Їх меншына не была так понижована, як была наша, коли каждый Русин мусив быти Українцьом і кідь мав ку тому процесу одпір. Словом, українізацію не прияв. Жытелі мадярьской народности у нас діставають множество міліонів евро, веце як Русины - з погляду шыршой екзістенції нелем інштітуціональні, але і цілкового в ставі забезпеченя окресів. Тоту реальность треба одкрыто повісти нелем підпредсідательови Влады СР, але і посланцям НР СР і членам Влады СР. Не бійме ся ани масовокомунікачных медій, котры на Словеньску екзістують і котры нам можуть помочі одкрыти реальность. Так, як другы авторы, і п. А. Плішкова ани словом не повіли о тім, же наша влада підпорує і орґанізацію ЗРУС, котра продовжує в акціях, повязаных з епохов екзістенції КСУТ, як суть Свідницькы славности, Маковицька струна, Камюньскы славности, Фестівал драмы і художнього слова А. Духновіча, Не забудь на свою колыску і т. д. Нихто не хоче повісти, же суть то акції напрямены на однародніня Русинів. Нихто не хоче повісти правду, же Музей українськой культуры продовжує в противорусиньскім обсягу свойой роботы і послінє Становленя конференції Українців, яка была орґанізована того року в часі свідницького фестівалу є противорусиньского намірія і наша держава і тоты акції фінанцує на укор роботы про народне обродженя Русинів. Нияка меншына на Словеньску не мать такы планы условія з каждого боку, як мають Русины. Коли хочеме реалізовати Рамкову конвенцію Рады Европы про захорону народностных меншын, так русиньска меншына є у нас найвеце огрожена, найглубше проходить асімілація. Уведжены реальности і факты бы мы мали просаджовати вєдно, сполочныма силами і дати гет стары способы ненавісти, котры были в русиньскім народнім руху в попередніх старочах і жаль, зістали і до теперішніх днів. Што бы стало ся, коли бы мы вшыткы стрітили ся і повіли собі до оч, же треба робити вшытку роботу про благо нашых Русинів, а не про благо своїх заробків. Можу повісти за себе, же многы мої ініціятівы в минулости, і кідь нашли уродну землю, не нашли од нашых Русинів таку підпору, як бы я чекав. Не нашов я підпору, же українське высыланя было українське і жебы не мішали ся редакторы до русиньскых сел, не нашов я підпору, жебы Театер А. Духновіча перешов до пособности МК СР, жебы были прияти мої выпрацованы законы о фінанцовані народностных меншын, закон о народностных меншынах, не походив я ани з тым, жебы выховны предметы на основных школах учіли ся в материньскім язык русиньскім і т. д. Не нашов я похопіня ани в тім, же бы треба было орґанізовати науковы семінары так про старостів сел, так і про учітелів, ведучіх колектівів і ани раз за 20 років не могли мы стрітити ся з діректорами Окресных освітных заряджінь (книжніці, музеї, центра), котры дійствують в русиньскых реґіонах. Мы не стрітили ся ани в теперішнім часі, коли біжыть неясный процес вызначованя русиньскых сел. Робити механічно назвы сел, лем нагніваме нашых Русинів. Коли не дорішыме основны вопросы комплексных проблемів нашой меншыны, коли не будеме сміло бойовати за права Русинів (Конштітуція СР давать нам права), до тоды будеме гледати причіны в неосновных речах, в зложінях комісій о діліню грошей і т. д. Не памятам ся, жебы ведучі русиньскых орґанізацій стрітили ся з членами комісій о діліні грошей за 20 років, мы не стрітили ся ани перед тым, а ани теперь і жаль, і в рамках орґанізацій не екзістує колективность в розгодованіі о хосновані грошей. Дотыкать ся то і выдаваня нашых новинок і книжок. Вшытко можеме направити властныма силами і не ходьме окреме за підпредсідательом Влады СР, але боюйме колективні і за основны речі. В многых случаях мы собі самы на вині, бо робиме даколи несістемову роботу, не видиме головны проблемы, і што є основне, поважуєме другых за винных а свої хыбы крыєме. Не подозрівайме і не шпіонуйме роботу другых, боюйме за чісту роботу всяды, де робиме і де жыєме.

Боюйме за то, жебы державны пінязі ділили ся про меншыны справодливіше і подля реальной сітуації і потреб народностной меншыны. Не потапайме другых на укор свойой орґанізації. Процес народного обродженя Русинів є наш сполочный і зато будьме єднотны і справодливы. Не дайме ся в нашых орґанах одбити. Нашы Русины потребують справоливість і честність. Будьме їм на каждім кроку проспішны.

Víťaz reality show Šéfka sa hrdo hlási k Rusínom

„Nedá sa byť predsa polovičným Rusínom. Buď poriadny alebo žiaden“.

Milí čitatelia, cieľom Info Rusína je mimo iného priblížiť Vám úspechy, názory a ambície mladých úspešných ľudí, ktorí sa hrdo hlásia k Rusínom a nehanbia sa za svoje rusínske korene. Takýmto spôsobom chceme motivovať iných potenciálnych Rusínov, ako aj zvýrazniť fakt, že byť Rusínom v dnešnej dobe nie je hanlivé, ale skôr veľmi populárne... A isto nemenej populárnym sa stal aj 27 ročný Svidníčan Michal Pilip, víťaz reality show Šéfka, ktorá bola v TV JOJ odvysielaná v marci 2011. Už počas súťaže bol práve sympatický Rusín Michal najhorúcejším favoritom na víťazstvo, o čom svedčilo množstvo ľudí, ktorí mu fandili a podporovali ho. A oplatilo sa! Michal tú súťaž vyhral a podpísal kontrakt na 100 000 dolárov vo firme Nora Mojsejová Fashion. Krátko po nástupe do firmy však Nora a Michal spoluprácu nečakane ukončili... Prečo? A ako vlastne prebiehala celá reality show? Odpovede na tieto ako aj iné, nie menej zaujímavé otázky, Vám prinášame v dnešnom exkluzívnom rozhovore.

Košičanka Nora Mojsejová je osobnosť, ktorá je v spoločnosti vnímaná rôznorodo. Má mnohých obdivovateľov, ale aj odporcov. Čo Vás napriek tým skutočnostiam viedlo prihlásiť sa do tejto súťaže? Čo Vám účasť v súťaži dala, resp. vzala?

Moje sympatie k osobnostiam prirodzene inklinujú k osobám s priamym a úprimným vyjadrovaním. Vždy som si vážil ľudí s vlastným názorom, nech už bol akýkoľvek. Mnohým priamosť a slovník, ktorý používa Nora Mojsejová prekáža, ja som však Rusín a u nás sa nezvykne chodiť okolo horúcej kaše a dlho vyberať slová. Jednáme otvorene a férovo v každom ohľade. Čo sa týka prínosu, môžem s určitosťou prehlásiť, že som posunul osobnú schopnosť zvládania medziľudských vzťahov minimálne o šesť levelov vyššie. Navyše personálna prezentácie v TV prispela k získaniu nových klientov. Našťastie v mojom prípade mi táto reality show nevzala nič markantné. Zvyčajne Vás to oberie o určitú mieru súkromia, s čím som samozrejme rátal vopred.

Krátko po víťazstve v súťaži a nástupe do pracovného pomeru v spoločnosti Nora Mojsejová Fashion s Vami Nora pracovný pomer ukončila. Keďže podstatou celej show bol ročný kontrakt na 100 000 dolárov, akým spôsobom bola táto záležitosť doriešená a kde pôsobíte teraz?

Po ukončení spolupráce so spoločnosťou Nora Mojsejová Fashion prišla ponuka pracovať na Úseku analýz, marketingu a PR v TV JOJ, kde v súčasnosti pôsobím. Ročný kontrakt na 100 000 USD bol v svojej podstate zachovaný, úpravami prešlo len miesto výkonu a charakter vykonávanej práce.

Účasťou v súťaži ste sa verejnosti predstavili v prvom rade ako šikovný a inteligentný mladý človek. Prezraďte niečo o sebe, teda aký je Váš pôvod (odkiaľ pochádzajú Vaši rodičia, resp. starí rodičia), čo ste študovali a čomu by ste sa chceli venovať v budúcnosti?

Čo sa týka môjho pôvodu, som rodený a hrdý Svidníčan - Rusín ako repa. Rovnako tak moji rodičia a starí rodičia z jednej strany pochádzajú zo Svidníka. Z otcovej strany nám však korene siahajú do Vyšného Mirošova, čo je malá rusínska obec v okrese Svidník. Svoj život som sa rozhodol v značnej miere zasvätiť oblasti spotrebného a komerčného marketingu. Fascinuje má svet obchodu, skryté postupy na vyvolávanie potrieb, techniky na „nenápadné“ získavanie zákazníkov, s tým súvisiace generovanie čistého zisku, ktorý je pre každého podnikateľa kľúčovým aspektom v podnikaní. Praktický marketing ponúka neobmedzený priestor pre realizáciu, čo bol zároveň jeden z hlavných dôvodov pri výbere vysokoškolského vzdelania. Študoval som tak marketingovú komunikáciu v Trnave a ďalej ašpirujem na praktické štúdiá marketingu na London School of Business & Finance. V budúcnosti by som sa veľmi rád venoval rozvíjaniu už existujúceho podnikania v oblasti užitočného marketingového poradenstva pre malých a stredných podnikateľov.

Ešte počas súťaže ste sa zúčastnili živej diskusie na internete, kde ste ľuďom priamo odpovedali na ich otázky. V rámci tejto verejnej diskusie ste viac krát prehlásili, že ste Rusín a dali ste najavo, že Vám je rusínska kultúra blízka (za svoj najobľúbenejší hit ste tiež označili pesničku A čija to chyža). Aký je teda Váš vzťah k Rusínom a čo by ste odporúčali robiť preto, aby sa hlavne mladí ľudia viac s hrdosťou hlásili k rusínskej národnosti?

Nenapadá ma nič trefnejšie, ako začať výrokom A. Duchnoviča, ktorý hovorí za všetko: „Ja Rusyn byl, jesm i budu.“ **Túto národnosť by som nemenil za žiadnu inú na svete. Milujem našu kultúru, náš jazyk, našu vzájomnú spolupatričnosť, otvorenosť a bezprostrednosť. Sme národ, ktorý apeluje na skutočné hodnoty života aj v neľahkých časoch, kedy sa ich iné národy dobrovoľne vzdávajú.** Som presvedčený, že najväčšia sila národa spočíva vo vzájomnej družnosti a viere, čo nám Rusínom rozhodne nechýba. Čo sa týka otázky hlásenia sa k rusínskej národnosti, nemám priamu odpoveď. Rozhodne by som mladých ľudí k tomu nenútil. Na jednej strane je to záležitosť výchovy rodičov, na strane druhej dotyčný jedinec na to musí dozrieť. **Nedá sa byť predsa polovičným Rusínom. Buď poriadny alebo žiaden.**

Čo by ste chceli odkázať čitateľom Info Rusína?

Rád by som im zaželal všetko dobré, pevné zdravie a predovšetkým, nech sa im plnia sny jeden za druhým. Nám Rusnákom to totiž ide. Vždy dosiahneme to, čo si zaumienime! Držte sa.

Za rozhovor ďakuje S. Lysinová
Foto: archív M. Pilipa a TV JOJ.

▲ *Michal Pilip v obkolesení krásnych žien – missiek, pri plnení jednej z mnohých úloh v reality show Šéfka.*

З русиньского ріхліка

Спрацовала: -сіл-

✔ **3. 9. 2011** центром великых ослав і потверджіньом того, же і в окресі Собранці жыють Русины, было село Іновці, де одбыла ся інтересна культурно-хрістіяньска акція в рамках Днів русиньскых традіцій. Головным орґанізатором той акції была Русиньска оброда на Словеньску і **Православна парохія в Іновцях** на челі з одданым ділу Русином – **отцом духовным Павлом Новаком**, котрый ку святочному проґраму написав і сам сценар. До капелькы сповненый сценар, достойна презентація русинства, бесхыбна акція, прекрасный культурный проґрам, много духовенства і хрістіяньского выжытя… Тоты і іншы характерістікы выкликують вздати велике **ДЯКУЄМЕ** головному ораґанізаторови акції уж споминаному о. **Павлови Новакови, котрый быв так само єдным з ініціаторів заложіня МО РОС в Іновцях.**

✔ **10. 9. 2011 р. в Цернині (окрес Свиднік)** звучали інтересны пісні нашых русиньскых предків. Акція одбыла ся в салі Культурного дому під назвов **Пісні нашых предків.** Культурно-сполочеську акцію орґанізовали: село Цернина, Русиньска оброда на Словеньску і Піддуклянськый освітный центер во Свіднику. В пообідняйшім культурнім проґрамі, якый зачінав о 15-ій годині, выступили школяри з ОШ в Цернині, фольклорный колектів Маковиця зо Свідника, ФК „Трепетлїка“ з Бурґасу в Болгарії і співацька ґрупа Гажлинчанка з Гажлина. Акція была реалізована з фінанчнов підпоров Уряду влады СР – проґрам Культура народностных меншын.

✔ **23. - 24. 9. 2011** в Пряшові была меджінародна научна конференція під назвов SACRUM a príroda - Dom pána, котра одбывала ся на двох місцях - Ґрекокатолицькій теолоґічній факултї ПУ в Пряшові і на архієпархіальнім путницькім місті в Лютині, сабинівского окресу.

✔ **17. 9. 2011** в Хмельовій, бардійовского окресу зорґанізовало Село Хмельова і Обчаньске здружіня Русин Хмельова традічні нетрадічны Хмельовскы дні хліба в рамках 12-ых фольклорных славностей і Днів русиньскых традіцій. Знаме, же Русины мають свою богату культуру, фольклор, темперамент і традіції. Знамы суть і своїм погощіньом, што мож было відіти і в часі споминаной акції. Но тот выдареный день належав хлібу – його приправі і коштованю, а тыж русиньскому фольклору. Може, многы просять ся, чом як раз в „ґіпермодернім“ часі преферовати хліб? Но все же хліб заслужыть собі і нашу найвекшу почливость. Може собі ани не усвідомлюєме, же даколи хліб приготовляв ся з великов одповідностьов і любовйов. Цільом акції было припомянути минулость і выбрати з ньой тото добре і здорове, жебы мы могли дале утримовати, бо тото мать смысел і днесь, жебы і на таке не забывало ся. Ведь і в *Отченаші* молиме ся: *Хліб наш насущный, дай нам днесь... О тоту часть проґраму, котра одбывала ся в суботу дообіда постарала ся знама ґаздинька і вызначка здоровой выжывы - Інж. Анна Сасаракова з Хмельовой. Од 17-ой годины одбывав ся в Містнім культурнім домі богатый проґрам, в котрім выступили: ФК Шарішан з Пряшова, сельска співацька ґрупа з недалекого Решова бардійовского окресу, Народна музыка А. Білего з Бардійова, Марія і Патрік Шуркаловы зо сусіднього Бехерова, Маріянна Железна – солова співачка ПУЛЬС-у і школяри з ОШ і МШ в Хмельовій. Модераторьскым словом притомных спроваджала Домініка Гнілічкова.*

✔ 24. 9. 2011 Містна орґанізація Русиньской оброды в Кошыцях зорґанізовала інтересну выставку під назвов Жрідла візаньтійской традіції на Словеньску, за котров єй прихыленці путовали до Земпліньского музею в Михалівцях. Сучастьов акції быв і огляд двох деревяных сакральных будов в Собранецькім окресі, конкретні церьквы Перенесіня мощі св. Николая з 1730 р. в Руській Быстрій, як і церьквы св. Міхаіла арханґела з 1836 р. в Іновцях.

✔ **24. 9. 2011 Містна орґанізація русиньской оброды в Снині** зорґанізовала **2-ый рочник стрітнутя Русинів під Вігорлатом.** В богатім культурнім проґрамі, котрый проходив од 17-ой год. в Клубі культуры Старина в Снині, окрем іншых премєрово представила ся і 38 членна русиньска мужска співацько-інштрументална ґрупа ***РУСИНІЯ*** **з Гуменного** під діріґентьсков тактовков Бц. Крістіяна Гуняры зо Стащіньской Розтоки.

Выдареный день русиньской культуры в Снакові

Іван Бандуріч, ст.

Досправды 11-го септембра 2011 р. барз выдарив ся День культуры в селі Снаків, бардійовского окресу, котрый орґанізовало село Снаків і Русиньска оброда – реґіональный клуб в Бардійові подля проєкту потвердженого Урядом влады СР – секцийов народностных меншын. Акція одбыла ся в заповіді русиньскых будителів про сучасность. По привитані старостом села Інж. **Яном Біялком** в приговорі **Др. Іван Бандуріч** підкреслив заповідь вызначных русиньскых будителів, головні А. Духновіча, А. Павловіча, бл. П. П. Ґойдіча, бл. Василія Гопка, Й. Ґаґанця. Підняв і роботу Еміла Кубека (1857 – 1940), першого русиньского романописателя, котрый в роках 1885 – 1904 діяв в селі Снаків як ґрекокатолицькый парох, а вєдно з тым быв і учітельом Снаківчанів, бо до села заваджав модерный способ сельского господарства, зростаня новых плодів, закладаня садів і о общій розвиток села. Быв вірным сыном Русинів і все їм припоминав богатство русиньской культуры, а вєдно з тым вызывав Русинів ку

хороніню культурного богатства. К тій активности вызывав вшыткых духовных, котры діяли меджі русиньскым жытельством. Діяня Еміла Кубека в Снакові і його творчость презентовав духовный о. ПаедДр. Франтішек Данцак в своїх публікаціях, выданых в попередніх роках. Русиньскы будителі свойов роботов обогачовали нелем духовный жывот Русинів, але велике снажіня маніфестовали к народному обродженю Русинів напрік множеству проблемів, і за свою вірність Ґрекокатолицькій церькви і русиньскому чоловіку были дакотры пронаслідованы і присвятили тому і свій жывот. Великов їх заповідьов про Русинів є, жебы хоронили свій церьковный обряд, русиньску культуру і были на свої села горды і хоронили їх. В культурнім тройгодиновім проґрамі выступали містны школяри, але і родаци, выступаючі з родного села, як: З. Якубова, К. Фечанінова, М. Слота (отець походить зо Снакова), С. Пласконьова. Радість з їх выступліня мала нелем участвуюча публіка, але і бывшы учітелі Слівковці, зато бо їх плодна робота указала ся в прекрасных співах містных выступаючіх. Радість мав і їх сын ПаедДр. А. Слівка, теперішній діректор основной школы, котрый продовжує в утримованї і розвиванї фольклорной активности меджі молодов ґенераційов. До Снакова пришли і співаци зо села Кружлів, з Рокытова, Бардійова, Кривого, а то: П. Шолтисова, С. Манькова, М. Лаурова, М. Сухый, В. Кожена, Е. Кацакова з Кривого, наймолодша перспективна співачка Клара Ханатгова з Кружльова і знамый С. Попік зо свойов гармоніков. Одпрезентованый проґрам тых молодых інтерпретаторів быв нелем прекрасный, але быв і прикладом про популарных співаків в тім, же їх співанкы были новы, походжаючі зо сокровіща русиньского фольклору. В богатім проґрамі выступив і колектів Маковиця зо Свідника, котрый співав прекрасны русиньскы співанкы, танці за допроводу якостной ґрупы народных музыкантів під веджіньом С. Калиняка. Танцьовально–співацька ґрупа, зо скоро 35 членным колектівом одпрезентовала проґрам на высокій художній уровни. Їх танці суть оку лаґідны, бо танцьорісты їх указали з радістным усмівом і потішыли вшыткых участників. Радість з прекрансного, єдного з найліпшых русиньскых колектівів на Словеньску, мала нелем участвуюча публіка новобудованого культурного станку амфітеатру, але і ведуча колективу **ПґДр. М. Пайзінкова**, котра окрем функції діректорки освітового центра в Свіднику свій вольный час посвячать уж дакілько років роботі того успішного колективу. День культуры в Снакові своїм богатым обсягом і якостьов быв першым свойого тіпу в Снакові і зато, же амфітеатер є про великый рахунок навщівників, а выступаючім на великім просторі подія - суть вытворены условія указати своє іскуство. Подякованя належыть окреме п. старостови Інж. Янови Біялкови, як і вшыткым жытелям, котры помогли при приготовліні і реалізації першого Дня культуры в селі. Подякованя належыть і Русиньскій оброді – реґіональному клубу Бардійов за приготовліня культурного проґраму, як і за сценар і режію.

Меджінародный семінар з нагоды Дня Русинів

Русины стрітили ся і рішыли сполочны вопросы з Оксітанцями

*Славности Русинів під назвов **День Русинів Словеньска** того року не одбывали ся лем в Пряшові, бо проґрам зачав уж 2-го септембра в Гуменнім і быв повязаный з ославами **40-го юбілею ФК Хемлон Гуменне**, котрый уж в многых державах позітівні презентовав і русиньску культуру з нашой теріторії. В рамках того проґраму одбыв ся в тот день во Вігорлатьскім музеї і діскузный меджінародный семінар, присвяченый Дню Русинів Словеньска під назвов **Народностны вопросы в приґранічных областях Европы.** На тім семінарі вєдно діскутовали заступці Русиинів, главні представителі за Русиньску оброду на Словеньску (РОС) і заступці Оксітанців з Франції, котры на Словеньско пришли выступати як співацька ґрупа Semiac en Bigórra і своїм репертоаром снажать ся презентовати оксітаньскый язык і культуру як народности, котра жыє без свойой домовской державы, як мы, Русины.*

Петро Медвідь, фото автора

На діскузнім семінарі, котрый зачав ся о другій годині по обіді, брали участь **Ю. Латта** з Пряшівского самосправного краю, котрый мать на старости меджінародну співпрацю, конкретні з Департментом Вышні Піренеї во Франції, дале **Владимір Протівняк -** предсідатель РОС, **Мірослав Кереканіч -** член ВВ РОС і вєдно з тым і головный орґанізатор славностей Русинів в Гуменнім, **Ян Допіряк -** член ДР РОС, **Александер Фецура** - предсідатель МО РОС в Гуменнім, **Мартін Караш** - предсідатель Світового конґресу русиньской молодежі і др. Як на зачатку підкреслив Ю. Латта з ПСК, тото стрітнутя меджі Русинами і Оксітанцями не є першым в історії, бо перед трьома роками одбыло ся стрітнутя ПСК і Ґенеральной рады Вышніх Піреней, на котрім участнив ся і предсідатель РОС В. Протівняк. Як Ю. Латта дале повів, Пряшівскый край є шпеціфічный тым, же на його теріторії жыє найвекше чісло різных народностных меншын на Словеньску і ПСК мать щіру снагу о розвиток їх культуры. Стрітнутя мало за ціль гледати в зєдноченій Европі єднакы одповіді на вопросы двох меншын, котры історічні на першый погляд не мають ніч сполочне, но реально выходять з єднакых або подібных условій. Головным діскутером Оксітанців быв пан **Бернард Дубаррі** - ведучій співацькой ґрупы, котрый в професіональнім жыводі робить на уряді Ґенеральной Рады Вышніх Піреней про рішіня Оксітанців. Во своїм приговорі пояснив історію і условія жывота Оксітанців, кторы тыж ніґда не мали свою властну державу і жыють во Франції так, як дальшы іншы народности, котры суть шпеціфічны свойов культуров і реґіональным языком, але высловив тыж різниці меджі тым, як суть меншыны, на розділ од нас, розумены во Франції. Французьска леґіслатіва не познать термін „народностна меншына“ і вшыткы жителі суть Французами. Французьскый язык быв сцілюючім елементом Франції уж од Французьской революції, а нескірше во векшім тиску з боку державы по другій світовій войні. При тім языку, котрый є державным языком, але фурт екзістовали і тзв. реґіональны языкы, котрых носителями были окремы ґрупы жителів Франції в різных областях (оксітаньскый язык є найближшый французьскому) і котрыма бісідовало ся в обыстях і на уліцях. Языкы і культуры так вєдно коекзістовали з державным языком аж до 60-ых рр. 20-го стороча, коли держава зачала зневажовати реґіональны языкы і тоты зачали вымерати нелем на школах, але і в приватнім жыводі молодшых людей. Аж на переломі 70-тых аж 80-ых рр. зачало ся з обновльованьом екзістенції реґіональных языків, главні по 1982 р., коли во Франції зачав ся першый період децентралізації. Держава была в тім часі іщі фурт против того, але орґанізації третього сектора, без огляду на тиск державы, зачали свою оброджуючу роботу. В тім часі выникли першы дві оксітаньскы школы, аж о много років нескорше такы школы основала і держава, але з цілкового рахунку школ оксітаньскы школы значать лем 1 аж 2 %. Напрік тому, по довгорочнім снажіні орґанізацій і оксітаньскых актівістів мож днесь відіти першы результаты їх роботы. Ґенеральна рада Вышніх Піреней вєдно зо сельскыма самосправами фінанцує 1 годину тыжденні оксітаньскый язык і культуру на вшыткых основных школах. Лекції суть добровольны, але не навщівують їх лем школяри, котрых родичі собі тото высловні не желають. І так, але перед Оксітанцями і дальшыма заступцями реґіональных меншын во Франції стоять недорішены важны вопросы. Потребують достати язык назад на уліці і до обысть жителів, треба бы было їм просадити до Французькой Конштітуції пункты, котры бы поясньовали позіції, условія і права реґіональных языків.

Потім уж слова ухопив ся предсідатель РОС пан В. Протівняк, котрый загранічным гостям пояснив історію, культуру і условія про жывот і розвиток русиньской народностной меншыны на Словеньску. Окрем історічных фактів інформовав, же РОС рішыть проблематіку Русинів на языковій, реліґійній, архітектонічній, історічній і культурній уровни. За його словами мають на теріторії ПСК і КСК Русины вєдно з Ромами найгіршу позіцію і не суть рівноцінныма партнерами з іншыма меншынами, бо лем тоты дві народности не мають властну державу, і так не діставають підпору од материньскых держав, а суть одказаны лем на підпору зо Словеньска. Як мож відіти, неекзістенція властной державы, історічный тиск з боку урядів, снагы о выкоріниня языка і культуры, слаба підпора розвитку „іншой“ як майорітной культуры - то вшытко суть проблемы, котры споюють жывоты Русинів і французьскых Оксітанців. В зєдноченій Европі можеме о своїх проблемах сполочні діскутовати і довєдна пропоновати свої пожадованя на меджінародній уровни, або демонштровати факт, же мы ту. Што указало ся і в тій высше годиновій діскузії, якой результатом было рішіня, же таке стрітнутя і співпраця не была істо послідньов, а тоты дві меншыны будуть снажыти ся і за помочі ПСК а ҐР Вышніх Піреней меджі собов комуніковати, припадні робити на сполочных проєктах і в будучности. Ославы Дня Русинів в Гуменнім в пятніцю вечор продовжовали предпремєров проґраму ФК Хемлон Гуменне під назвов **Жывість, радість і веселість,** яка одбла ся о 19-ій годині в МКЦ в Гуменнім. Во выше 90 минутовім проґрамі, котрый быв одпрезентованый великому множеству навщівників, мож было відіти і много русиньскых пасем з різных областей. Спомянеме хоць лем дакотры: А там долов на рыночку – ярный хоровод з Убляньской долины, Цеперка – дітьскы танцьовальны гры зо Старины, У Камінкой – мужскы співы з Камянкы або Федоре, Федоре – што были збойницькы пасторалі іншпірованы історійов о русиньскім збойникови Федорови Головатім.

Проґрам славностей Русинів вєдно з ославами юбілея ФК Хемлон продовжовав в Гуменнім великым кошаром повным музыкы, танцю, фольклору і традіцій і в суботу 3-го септембра од 13-ой годины до вечора.

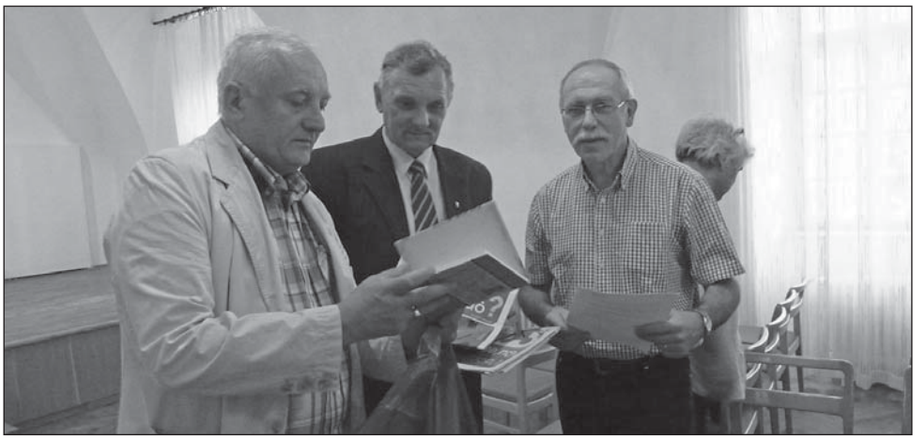

▲ *Зліва до права: Інґ. М. Мнягончак, В. Протівняк і Б. Дубаррі при выніняню презентів характерізуючіх данны народности.*

Живосť, радосť і веселосť

– премієровий програм FS Chemlon Humenné

-mk-, sl-, foto: -pm-

Дня 4. septembra 2011 o 16.00 hod. sa v priestoroch MsKS Humenné uskutočnila premiéra pri príležitosti 40. výročia založenia Folklórneho súboru Chemlon Humenné – Živosť, radosť i veselosť. Podujatie sa realizovalo pod záštitou poslankyne Národnej rady SR a primátorky mesta Humenné – PhDr. Jany Vaľovej a predsedu Prešovského samosprávneho kraja MUDr. Petra Chudíka s finančnou pomocou Ministerstva kultúry SR.

Z oficiálnych hostí sa koncertu okrem pani primátorky zúčastnili aj zástupca veľvyslanectva Ruskej federácie Gennadij Askaldovič, honorárny konzul Ruskej federácie Ladislav Štefko, vedúca katedry hudby Prešovskej univerzity Doc. Irena Medňanská, vedúci oddelenia medzinárodných vzťahov PSK Ing. Juraj Latta, generálny riaditeľ Chemkostavu Humenné Ing. Milan Mňahončák, predstavitelia firmy Nexis Fibers Ing. Anton Barančík a Ing.Juraj Mandzák, zástupcovia folklórneho hnutia Emil Bartko, vysokoškolský pedagóg a Milan Hvižďák, šéf FS Zemplín Michalovce.

Pohľad na jednu z mnohých prekrásnych pasáži s rusínskym kontextom úspešného premierového programu Živosť, radosť i veselosť.

Folklórny súbor Chemlon Humenné sa za 40 rokov vypracoval medzi popredné kolektívy na Slovensku. Stovky zanietených folkloristov s veľkou vervou prezentovali hornozemplínsky folklór nielen na slovenských pódiách, ale i v zahraničí – USA, Egypte, Turecku a takmer v celej Európe. Naposledy v tomto roku v Srbsku a Rusku. A svoje kvality ukázal i v novom programe, ktorý by sme mohli nazvať i „Marušinoviny“, lebo hlavným tvorcom nového programu je vynikajúci choreograf, šéf PUĽS-u a pedagóg VŠMU v Bratislave Mgr. Vladimír Marušín ArtD, takže všetky tanečné choreografie, ba i spevácke pohybové kreácie, boli v jeho réžii.

Novým premiérovým programom Živosť, radosť i veselosť sme hľadali nové možnosti spracovania folklórneho materiálu. Zamerali sme sa na rusínsku a sotácku oblasť Horného Zemplína, konkrétne na folklórny materiál z obcí Ubľa, Uličˇ, Hostovice, Rokytov pri Humennom, Dlhé nad Cirochou a Adidovce. Inšpiráciou nám boli i staré legendy a rozprávky o zbojníckom kapitánovi Fedorovi Holovatom z Ruskej Volovej, ktorý sa pred 500 rokmi vyhrážal mestu Bardejov za popravu svojich súkmeňovcov. Tvorcovia siahli hlboko do priečinkov už vyskúmaných materiálov, takže divákom ponúkli zaujímavý neobohraný, nevytancovaný a neospievaný folklórny materiál. Plná sála MsKS v Humennom si mala možnosť pozrieť dievčenské chorovody z Uble, lúčne hry zo Stariny, párové tance Tancovačka a Chto lipšyj, karičky z Dlhého nad Cirochou, zbojnícke tance, zbojnícku zábavu a i svadbu, kde ženíchom je zbojnícky kapitán.

To všetko je prepojené nádhernými piesňami a klebetnými textami, ktoré vysvetľujú a posúvajú dej.

A ktože sa to vlastne na novom programe podieľal? Dramaturgia, námet a choreografia: Mgr.Vlado Marušin, ArtD., hudba: Mgr. Miroslav Kerekanič, Bc. Vierka Behúnová, výber a návrhy krojov: Anna Marušinová, výroba rekvizít: Ľudovít Džubák, Ľubomír Hirjak a Jozef Boško.

V programe účinkovali jednotlivé zložky Občianskeho združenia FS Chemlon v zložení: tanečná zložka FS Chemlon, Detský folklórny súbor Chemloňáčik, spevácka skupina Hačure, Ľudová hudba Sokolej, Trio Magurových, klebetnice Klaudia Falátková, Viktória Kováčová a sólisti speváci Lívia Husťáková, Simona Morozová, Ľudovít Džubák a Miroslav Čabák. Muzikantov vynikajúco pripravila a viedla Bc. Vierka Behúnová, tanečníkov Viktória Berdáková, Emília Vantarová, Lukáš Škrlík a spevákov Ľudovít Džubák. Štvornásobný prídavok a standing ovation sú dôkazom toho, že úsilie chemloňákov nevyšlo nadarmo. Dôstojnou bodkou za celým podujatím bola slávnostná recepcia v KD Ptičie, za ktorú by sme chceli poďakovať sponzorom a to: Nexis Fibers a.s. Humenné, Chemkostav Humenné, a.s., Ján Sabo Barter, GVP s.r.o. Humenné, Podvihorlatské pekárne a cukrárne a.s. Humenné, Humenská mliekáreň a.s. Humenné, Ovocentrum Ján Čakloš Humenné, ALL FINE Bratislava a Marber s. r. o. Humenné. Nakoniec už lem dodávame, že premiérový program FS Chemlon Humenné bol venovaný aj Dňu Rusínov Slovenska, ktorého oslavy sa toho roku uskutočnili v Humennom a Prešove v dňoch 2.-4..9.2011.

Были вакації

Марія Ґірова, Снина

Нашы діточкы і штуденты „пендльовали“ і подорожовали горі-долов. Єдны ішли далеко до держав при морі, далшы собі бріґаднічно зарабляли якесь евро, але многы зістали ту дома і выужывали красу рідной землі.

Мене, як особу, міцно несподівані потішыло, як русиньску поетку, же єдного дня, по напрямовані урядничкы сельского уряду в Ублі пані Ріґановой, пришов за мнов молодый чоловік з Прагы, штудент Карловой універзіты і представив ся мі, же він є Михал Вашічек, же його мамка Пражачка, а отець Остравак, і же він штудує на Карловій універзіті в Празі на Філозофскій факултеті, шпеціалізацію Славяньска філолоґія і заоберать ся русиньскыма діалектами і лексікоґрафійов на северовыході Словеньска.

Прияла я того молодого чоловіка з Прагы до свойого обыстя, присвятила йому цілый єден день. Декламовала я йому віршы о нас – о Русинах, співала йому нашы прекрасны русиньскы співанкы і з камаратков Маґдов Дубяковов. Повозила його автом по нашых селах Снинщіны. Відів Стариньску перегороду, деревяны церьковкы в Тополі і Улич Кривім. Прияв нас сердечно і староста села Кленова Душан Ґірча.

Хлопчіскови з Прагы нияк раз не хотіло ся од нас, Русинів, з нашого краю одыйти. Повів мі лем тілько, же тото є прекрасна країна, з мілыма і добросердечныма людьми, з прекраснов фавнов і флоров, же є то край чістый і непорушеный, котрый бы мали відіти многы турісты.

Але тото найголовніше, што хочу повісти є, же тот молодый хлопець з Прагы зо мнов цілый час бісідовав нашым русиньскым языком так, як кідь бы меджі нами выроснув. Боже, думам собі, чуджа чеська дітина прекрасні научіла ся і знать наш русиньскый язык і обдивує його як і нашых людей, а многа наша русиньска молодеж, нашы потомкы од свойого русиньского утікають і ганьблять ся за своє походжіня...

Дорогы нашы діточкы і молодеж, найдьте конечні в собі гордість і пыху на свій русиньскый род! Не утікайте од своїх рідных, але пыште ся тов красов, історійов і прекрасныма традіціями, котры нам зохабили нашы предкы! Може раз, кідь буде світ світом, тот русиньскый прекрасный кутик на земли буде обдивовати цілый світ...

ГОЛОСЬМЕ СЯ КУ НЬОМУ!!!

SLOVENSKO-RUSÍNSKY SLOVNÍK 20. časť Б

Юрій Панько

Доц. ПгДр. Юрій Панько, ЦСц., автор Словеньско–русиньского словника, заєдно і коректор Інфо Русина.

bol//ieť –í –ia *nedok.* **1** болі́ти; hlava ma ~i го́лова ме́не болить; ~ia ho nohy y нёго болять но́ги **2** *pren.* смутити, причиняти бо́лість; ~í ma jeho správanie болить ме́не ёго справова́ня; za to *al.* preto ho hlava neboli y нёго од то́го го́лова не болить; ~í ma z toho hlava ме́не з то́го го́лова болить; už ho nič neboli уж ёго ніч не болить, він уж одму́чів ся (= умёр); čo oči nevidia, to srdce nebolí [*prísl.*] што о́чі не видять, о тім се́рдце не болить; ка́ждый найлі́пше знать, де ёго болить *або* своє́ хво́ре мі́сце

boľševický большевицькый

boľševik –a *m* большевик

bomb//a –y ž **1** бо́мба; atómová, vodíková ~ атоме́ова, водоро́дна бо́мба **2** *nádoba na plyn* бо́мба; kyslíková ~ кіслоро́дна бо́мба; správa zapôsobila ako ~ ві́стку прияли як бо́мбу

bombajk//a –y ž *hovor.* ве́ста -ы

bombarďák –a *m hovor.* бомбардяк

bombardér –a *m* бомбарде́р

bombardón –a/-u *m hud.* тромбо́н

bombardovací бомбардую́чій; ~ie lietadlo бомбарду́ючій ероплáн, бомбардяк

bombardovan//ie –ia *s* бомбардова́ня

bombard//ovať –uje –ujú *nedok.* **1** бомбардова́ти, бомбити; ~ mesto бомбардова́ти мі́сто **2** *koho, čo, čím pren. expr.* бомбардова́ти; ~ niekoho listami бомбардова́ти когось письмами; ~ niekoho otázkami бомбардова́ти дако́го вопро́сами

bombast –*u m* бомба́ст -у; поро́жні, пусты фразовиты ре́чі

bombastick//ý бомбасти́чный, поро́жній, пустый; ~é reči пусты фра́зы

bombáž –e ž бомба́ж, вздýтый обал сказе́ной конзе́рвы

bombolec *p.* **brmbolec**

bombový бомбо́вый; ~ útok бомбардова́ня

bon –u *m fin.* бон

bon//a –y ž *zastar.* бо́на -ы, выхова́телька *(дітéй в родині)*

bonbón –u *m* бонбо́н, чоколадо́вый цу́крик; likérový ~ чоколадо́вый цу́крик з лі́кером

bonboniér//a –y ž бонбонье́ра

bonifikác//ia –ie ž бонифіка́ція, злява з ціны

bonit//a –y ž *odb.* (высоко) якостность, ці́нность; ~ pôdy якостность, ці́нность зе́млі

bonitác//ia –ie ž *odb.* якостна оці́нка; ~ pôdy якостна оці́нка зе́млі

bonit//ovať –uje –ujú *nedok. odb.* бонітова́ти, оці́нювати якость; ~ pôdu оці́нювати якость зе́млі

bontón –u *m* бо́нтон

bor –u *m* **1** со́сна **2** сосно́вый лі́с

bór –u *m chem.* бор

bór//a –y ž *(vietor)* бо́ра -ы

bórax –u *m chem.* бора́кс -у, сіль тетрабо́рной кіслоты

bordó *príd. neskl. hovor.* бордó, бордо́вый, тмавочерве́ный; ~ šaty бордо́вы шма́ты

bordúr//a –y ž рубе́ць -бця

bor//ec –ca *m šport.* боре́ць -рця

borg –u *m ľud.* борґ, кредíт, довг; predávať na ~ продава́ти на довг

borievča –ťa *s* боро́вча -атя, ядлове́ць -вця

borievč//ie –ia *s* ядловцёвый по́раст, ядловчíна

borievkový ядловцёвый

borin//a –y ž сосня́к -а, сосно́вый лі́с

bor//iť –í –ia *nedok.* бу́ряти, лама́ти, розва́лювати, валяти, ничíти

bor//iť sa –í sa –ia sa *nedok.* **1** *(rúcať sa)* розва́лювати ся, валяти ся; stena sa ~í стіна́ розва́лює ся **2** *do čoho (vnárať sa)* вязну́ти, увязну́ти *в чім;* kolesá sa ~ia do blata ко́леса вязнуть в бо́лоті **3** *čím (predierať sa, prenikať)* продера́ти ся, пробива́ти ся *че́рез што;* ~ snehom пробива́ти ся по снігу́ **4** *za čo, o čo, s čím* боро́ти ся, воёва́ти *за што, з чім*; ~ za slobodu боро́ти ся за слобо́ду

bornit –u *m min.* борні́т -у

borovic//a –e ž со́сна

borovicový сосно́вый

borovič//ie –ia *s* сосновина -ы, сосно́вый лі́с

borovičk//a –y ž боровíчка –ы *(напíнка)*

borový сосно́вый; ~ les сосно́вый лі́с; figu ~ú фиґу́ боро́ву, ніч не доста́неш

bórov//ý *chem.* боро́вый; ~á vazelína боро́ва вазелина; ~á kyselina боро́ва кіслотá

bort –u *m odb.* борт, алма́зный по́рошок *(на брусíня)*

bosák –a *m* босяк -а, худо́бный, потýлюючій чоловíк

bosky *prísl.* набóсо; chodiť ~ ходити бо́сым

Bosniačk//a –y ž Боснячка, жытелька Бо́сны

Bosniak –a *m* Босняк, жытель Бо́сны

bosniak[1] –a *m hovor.* (со́рта печíва як) булка, же́мля, бо́хник *(із соле́ного мíста)*

bosniak[2] –a *m ľud. zastar.* подомо́вый продава́ч, склепа́рь

boso *prísl.* бóсо, набóсо

bosonohý босоно́гый, бо́сый

bosorácky босора́цькый

bosoráctv//o –a *s* босора́цтво

bosorák –a *m* босоря́к

bosork//a –y ž босóрка

bosor//ovať –uje –ujú *nedok.* босорити

bosý босый, босоно́гый; chodiť ~ ходити бо́сый/-ым; ~ kôň непокова́ный кінь

botanick//ý ботанíчный; ~á záhrada ботанíчный сад; ~ kľúč ботанíчный ключ, вызначова́тель ростлин

botanik –a *m* бота́нік

botanik//a –y ž бота́ніка

botaniz//ovať –uje –ujú *nedok. hovor.* ботанізова́ти, збера́ти *або* штудова́ти ростлины

box[1] **-u** *m šport.* бокс, боксе́рство *c*

box[2] **-u** *m* **1** бокс, окремíшнє одділíня *(в решторáції і т. п.)* **2** *tech.* бокс; parkovací ~ парку́ючій бокс; umývací ~ умыва́ючій бокс

box[3] **-u** *m (druh kože)* бокс

box[4] –u *m ľud.* бок *(на обув);* natrieť topánky ~om нате́рти топáнкы бóксом, боксова́ти

boxer[1] –a *m šport. hist.* бóксер

boxer[2] -a *m (zbraň)* бóксер *(ковóва збрань, котрá надíне ся на ру́ку),* оловянка *нар.*

boxersk//ý *šport.* боксе́рьскый; ~é rukavice боксе́рьскы рукавíці

box//ovať [1] -uje –ujú *nedok. šport.* боксова́ти, заобера́ти ся бóксом, боксова́нём

box//ovať [2] -uje –ujú *nedok. ľud.* боксова́ти, чістити (óбув) бóксом

boxový боксóвый; ~á кожа боксóва кóжа

bozk –u *m* поцілýнок -у; materinský ~ материньскый поцілýнок; prvý ~ пéршый поцілýнок

bozk//ať –á –ajú *dok.* цілова́ти; ~ na čelo (по)цілова́ти на чело́

bozk//ať sa –á sa –ajú sa *dok.* цілова́ти ся

bozkáv//ať –a sa –ajú sa *nedok.* цілова́ти; (ruky) ~am цілýю рýчкы *(фóрма вічливого витаня, обернéного к жені)*

bozkáv//ať sa –a sa –ajú sa *nedok.* цілова́ти ся

božcovník –a *m bot. (liečivá rastlina)* божцóвник, ясме́нник; ~ voňavý ясме́нник пахнячій *(Asperula odorata)*

bože *cit.* бóже, бóже мій, бог мій, гóсподи, гóсподи бóже

boždaj *čast. i cit.* дай бог, дай бóже

božechráň *cit. i prísl.* хрань бог, хрань бóже, бóже хрань, не дай бог(же)

božek//ať –á –ajú *nedok. expr.* божéкати (*нар.* і божéйкати), жáловати ся, плáкати, фнюкати, горековáти

boženík –a *m zastar.* **1** член се́льской грома́ды **2** се́льскый писáрь

božeuchovaj *p.* **božechráň**

bož//í бóжый; z milosti ~ej з мíлости бóжой, з бóжой мíлости; Matka Božia *náb.* богомáтірь, богорóдиця; služby ~ie богослужíня, слýжба; slovo ~ie пропóвідь; sluha ~ служытель бóжый, свящéник; ~ie požehnanie бóже благословíня; Božie narodenie рождествó Хрістóво; ~ telo *(hostia)* облáтка при причасти, евхарíстія, просфóра; Božie telo *(sviatok)* свято тíла Хрістóвого *або* господня; nech sa stane vôľa ~ia да бýдет вóля бóжья; oddať sa vôle ~ej оддати ся вóлі бóжій; vyjsť na svetlo ~ie выйти на свíтло бóже; už je na ~om súde *al.* na pravde ~ej він уж предстáв пéред бóжым сýдом; už je ~ a) він уж спить; б) ёго уж взяв господь; він спить вíчным сном; celý ~ деň цíлый бóжый день; od ~ieho ránа од скóрого *або* сáмого рáна; ~ie muky бóжы мýкы а) роспятя; б) часóвня; ani za ~ svet áни за што на свíті; ~ dopustenie допущíня бóже; mlyny ~ melú pomaly, ale iste [*prísl.*] бóжы млины помáлы мéлють, áле íсто

bož//iť sa –í sa –ia sa *nedok.* бóжати ся, кляти ся, присягáти ся, дава́ти присягу, дýшати ся

božsk//ý **1** бóжскый, бóжый; ~é požehnanie благословíня бóже; ~ie zákony закóны бóжы **2** *hovor. expr. (výborný)* бóжскый, барз дóбрый, вызначный; ~ hlas бóжскый, крáсный гóлос; ~ vzduch бóжскый, барз дóбрый, предóбрый вóздух

božstv//o –a *s* **1** *(božská bytosť)* бóжство -а **2** *len j. č. (božskosť)* бóжскость –ости *ж*

bôb – u *m bot.*боб -у

bôbik –a *m zdrob. expr.* бóбок бóбка

bôbovit//é –ých *mn. č.* бобовиты

bôbový бобóвый; ~á polievka бобóва пóливка; ~é pole бобóве пóле, бобовина

bôč//ik –ika/-ka **1** *zdrob. expr.* бóчік; положíть дiеťа спаť на ~ положыти спáти дітину на бóчік **2** *kuch.* бóчік *(свиньске мясо)*

bôľ -u *m* **1** боль -ю ж; vykríknuť od ~u выкрíкнути од бóлю **2** *(žiaľ, súženie* боль, бóлість, жаль, смýток; s ~om v srdci з бóлём в сéрдці; ťažký ~ великый жаль, біль

bôľhoj –a *m bot.* бóльгой

bôľny болестивый, бóлістный, мýковый (*од мýка)*

bór, bórový *p.* **bor, borový**

bôžik –a *m* **1** бóжок, íдол; ~ lásky бóжок любви, амýр **2** *(soška)* íдол

br, brr, bŕ, bŕŕ *cit.* бр; ~, ako je zima! бр, як зимно!

braček –a *m* **1** *hovor.* бráтчек -а, братíшка -ы **2** *fam.* бráтку, братíшка *(при ословíні);* ~ovci moji! братíшкóве мóї!

braček//ovať sa –uje sa –ujú sa *nedok. hovor.* бráтати ся

brad//a –y ž **1** підборóдок **2** бóрода; nosiť ~u носити бóроду; ešte mu tečie mlieko po ~e у нёго íщі молóко по ґáмбах течé *або* íщі на ґáмбах молоко не обсóхло; nechať si rásť ~u зохабити собí рости бóроду, (за)пустити бóроду; už je hore ~ou *hovor.* він уж оддáв свóю душý

bradáč –a *m* бородáч

bradatý бородáтый

bradavic//a –e ž бородáвка

bradavičnatý бородавкáтый

bradavk//a –y ž *anat.* бородáвка -ы ціцёк; prsná ~ грýдный ціцёк; chuťová ~ смакóва бородáвка *(на язык)*

brad//dlá –iel *s pomn. tel.* брáдла -ел

bradl//o –a *s zastar.* брáдло -а, брáла, *(одвíсна)* скáла *ж,*

brahman –a *m* брáман

brahmanizm//us –u *m* браманíзм

brachiálny грубый, насилный; použiť ~ú moc поужыти насилность

brachycefal//us –a *m odb.* брахіцефáл

brak –u *m* брак -у, бесцíнность, хыба *(товару);* literárny ~ макулатýра, літератýрный брак

brak//ovať –uje –ujú *nedok. hovor. pren.* дранцова́ти, рабова́ти, улупити

brakov//ý з брáком, брáковый, неякостный, бесцíнный; ~ továr бесцíнный товáр *або* товар з браком, браковый товар; ~á literatúra макулатýра *(о літературí),* брáкова літератýра

Позн. ред.

Дальше продовжíня Словника в буквi Б в ІР ч 17 / 2011

Результаты 12-го рочника Духновічів Пряшів

16.9.2011 / подля катеґорій і жанрів

0. катеґорія - поезія

1. місце Вероніка Панчакова, ОШ Чабины
2. місце Максім Сійка, ОШ Меджілабірці, ул. Духновічова
3. місце Браніслав Бандуріч, ОШ і МШ Убля

0. катеґорія – властна творчость

1. місце Естер Караффова, ОШ з МШ Кленова

1. катеґорія - поезія

1. місце Зузана Ґайдошова, ОШ Пчолине
2. місце Юрій Ванчік, ОШ Шарішске Ястрабє
3. місце Домініка Панькова, ЦОШ св. Ґеорґія Свідник

1. катеґорія - проза

1. місце Еріка Лабашова, ОШ Шарішске Ястрабє
2. місце Філіп Штець, ОШ Меджілабірці, ул. Коменьского
3. місце Славка Ковачова, ОШ Пчолине

1. катеґорія – народне росповіданя

1. місце Мартін Філічко, ОШ Шарішске Ястрабє

2. катеґорія – поезія

1. місце Станіслава Швабова, ОШ з МШ Кленова
2. місце Славка Черевкова, ОШ ул. Коменьского Меджілабірці
3. місце Маріянна Франкова, ЦОШ св. Ґеорґія Свідник

2. катеґорія - проза

1. місце Барбара Штецова, ОШ ул. Коменьского Меджілабірці
2. місце Сімона Чернакова, ОШ Брезно
3. місце Славомір Штуцька, ОШ Якубяны

2. катеґорія – малы сценічны формы

1. місце художній колектів Солнечко, ОШ Шарішске Ястрабє
1. місце Якуб Зелінка, Шпортова ґімназія Кошыці і Матуш Зелінка, ОШ Пожарницька Кошыці

2. катеґорія – духовна декламація

1. місце Яна Вайдова, ОШ з МШ Кленова
2. місце Юлія Філічкова, ОШ Шарішске Ястрабє

3. катеґорія – поезія

1. місце Петра Каланцьова, ОШ ул. Коменьского Меджілабірці
2. місце Мірослава Танчакова, ОШ Пчолине

3. катеґорія – проза

1. місце Вероніка Шкварова, ОШ Камюнка
2. місце Сімона Коршнякова, ОШ Якубяны
3. місце Крістіна Юркова, Споєна школа ул. Централна Свідник

3. катеґорія – малы сценічны формы

1. місце Матуш Оцетник, ОШ і МШ Кленова

3. катеґорія – народне росповіданя

1. місце Матуш Оцетник, ОШ і МШ Кленова

4. катеґорія – поезія

1. місце Марія Шуркалова, ФФ ПУ, Пряшів
2. місце Аннамарія Ґніпова, Ґімназія Снина

4. катеґорія – проза

1. місце Нікола Шкварова, Ґімназія Стара Любовня
2. місце Тереза Мандзакова, Готелова академія Гуменне

5. катеґорія – властна творчость

1. місце Миколай Конєвал, Камюнка
1. місце Мґр. Квєта Галасова - Мороховічова, Новы Замкы

Вшыткым сердечні ґратулуєме і дякуєме за достойну презентацію русиньского поетічного і прозового слова. Дальшы інтересности з той великой події вы дочітате ся в слідуючім числі ІР.

▲ *Часть участників Духновічового Пряшова 2011, перед Театром А. Духновіча в Пряшові.*

При памятнику Духновіча

Николай Коневал

При Торисі, на краю міста
Памятник Духновіча стоїть.
Кілько Русинів коло нього перейде,
Кілько ся заставить?

Заставить ся? Вспомяне?
Буде роздумовати?
Духновічу, наш будителю,
Маш ты такый народ,
Якый ты хотів мати?
Зобудив ся? Обродив ся?
Або зістав спати?

Встав він зо сна? Дримле,
Як перед віками?
Чудже за своє тримле?
Заливать ся слызами?
Стратив віру, надію
Плекану дідами, прадідами?
Перекручать історію
Своїми роботами?
Одповідж нам, Духновічу!
Ту єсь Ты меджі нами!!!

Духновіч смутно стоїть
З хлопцьом при Горисі.
Не дасть нам одповідь
Ту... він уж на другім місці.

(Позн. редакції: властна творчость од Н. Коневала з Канюнкы была презентована і на цілословеньскых ославах Дня Русинів 4.9.2011 в Пряшові і так само автор зо стишком выступив на цілословеньскім конкурзі Духновічів Пряшів, котрый одбыв ся 16.9.2011 в Пряшові, де йому одборна порота, як раз за тот стишок, присудила перше місце. Редакція Інфо Русин йому з той нагоды высловлює велике подякованя за так харізматічный принос до сокровіща русиньской літературы).

ПОЗЫВАМЕ ДО РЕШОВА

СЕЛО РЕШОВ (бардійовского окресу),
РУСИНЬСКА ОБРОДА – РК-Бардійов
і
ГОРНОШАРІШСКЫЙ ОСВІТНЫЙ ЦЕНТЕР В БАРДІЙОВІ

ВАС СРЕДЕЧНО ПОЗЫВАЮТЬ НА

ДЕНЬ КУЛЬТУРЫ В РЕШОВІ

в рамках заповіді русиньскых будителів про сучасність

Акція одбуде ся 2-го октобра 2011 р. о 14,00 год., в культурнім домі в РЕШОВІ

Проґрам:
Приговор і стишкы од Е. Кубека – Мой родимый краю, співацькый солоспів Клара Ханатгова і Крістіна Фечанінова, співацьке дуо Крістіна Фечанінова – Мартін Слота в сценічных формах У лікаря представлять ся Сандра Пласконьова – Еріка Кащакова. Заслухайте ся і до співацького солоспіву Мартіна Слоты і Вікторії Коженной. Представить ся і домашня ЖСҐ з Решова. Дальшы інтересны сценічны формы представляють выступаючі з Н. Волі. В співі буде продовжовати ся і в подобі співацького тріа - парібці з Решова, співацького тріа, С. Манькова – П. Шолтісова – М. Лаурова за музычного допроводу М. Сухого і МСҐ з Решова. Не буде хыбовати ани солова співачка ПУЛЬС-у Маріянна Железна з Хмельовой, ці ФК Маковиця зо Свідника. Вірте, же мате ся на што тішыти!

Акція є реалізована з фінанчнов підпоров Уряду влады СР – проґрам Культура народностных меншын.

В слідуючім числі Інфо Русина дочітате ся:

17/2011

Наш юбілант Осіф Кеселиця

17/2011

Пріматор Пряшова передав ціну Лавреатови

17/2011

Руськый меджінародный фестівал

Info Rusín vydáva **Rusínska obroda na Slovensku** a výlučne zodpovedá za obsah projektu. **Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR**. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Šéfredaktorka **Bc. Silvia Lysinová**, redaktor **Mgr. Peter Medviď**. Korektor: **Doc. PhDr. Juraj Paňko**, CSc.. Výroba: **ADIN. s.r.o., Prešov.** Adresa redakcie a administrácie: **Rusínska obroda na Slovensku, redakcia INFO RUSÍN, Levočská, č. 9, 080 01 Prešov.** Tel: **051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804.** E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusyn.sk. Predplatné na rok: Slovensko: 6,64 €, Európske štáty: 12,66 €, mimoeurópske štáty: 18, 66 €. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusin, Prešov (budova Daňového úradu, 2. posch.), každý pracovný deň od 12.00 - 16.00 hod. **Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor.** Info Rusín je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIAPRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r. o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov n/T.).

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
“D+4”
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 10 Prešov 10